

İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU

- Bir iş ilişkisi içinde bulunsun ya da bulunmasın bireylerin sosyal güvenliklerini sağlamak üzere devletçe düzenlenen kurum ya da kurumlar topluluğuna Sosyal güvenlik sistemi denir.
- 17.yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan ve 19.yüzyıla dek çalışma ilişkilerini usta, kalfa, çırak ve yamak hiyerarşisi içinde düzenleyen sosyal düzene Korporasyon düzeni denir.
- Asgari ücretin nakden ödenmesi, işçi yararına yorum ilkesinin uygulanmasına örnektir.
- İş kanununda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu, bu kanuna aykırı olmayan hükümleri uygular.
- Osmanlı imparatorluğu döneminde, esnaf örgütleri ile ilgili tüm kural ve formalitelerin nitelik ve biçimlerinin gösterildiği yazılı metinlere Fütüvvetname denir.
- Türkiye'de kadın, genç ve çocuk işçileri çalışma yaşı, süreleri, işin nitelik ve koşulları yönünden ilk kez koruyan kanun Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'dur.
- Kaloriferli konut kapıcıları iş kanunu kapsamındadır.
- Bir iş yerinde bulunacak işveren vekili sayısı İş kanunu'nda belirtilmemiştir.
- İş kanunu'nun kapsamına girecek nitelikte bir iş yeri

kuran işveren bu durumu 1 ay içinde bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadır.

- **İş Kanunu'nda belirtilen hizmet akdi türleri: Sürekli, Süreksiz, Belirsiz süreli, Belirli süreli hizmet akdi**
- **Hizmet akdinin yapılmasında tarafların ehliyeti, Medeni Kanun'un genel hükümleri çerçevesinde ele alınmaktadır.**
- **Bir kimse akit serbestisi gereği, iradesi dışında akit yapmaya zorlanamaz. Ancak işverenler bakımından bu serbesti birtakım sosyal amaçlar gereği hizmet akdi yapma zorunluluğu şeklinde sınırlandırılmıştır. İşverenin akit yapmak zorunda olduğu kimseler: Eski hükümlü işçi, Sakat işçi, İşçi kuruluşundaki başkanlık görevi sona eren işçi, Malullük hali sona eren işçi.**
- **İş Kanunu'na göre, işçinin aylık ücreti üzerinden kesilecek para cezası 3 günlük ücretinden fazla olamaz.**
- **Asgari ücretin tanımında yer alan işçinin zorunlu ihtiyaçları: Kültür, Sağlık, Ulaşım, Giyim, Gıda, Konut**
- **Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun kararları komisyon kararının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihi izleyen ay başında yürürlüğe girer.**
- **İş süresinden sayılanlar: İşçilerin işveren tarafından işyerinden başka bir yere çalışmak üzere gönderilirken yolda geçen süreler. Emzikli kadın işçilerin çocuklarına süt vermek amacıyla geçirdiği**

süreler. Maden ocağında çalışan işçilerin ocağa inerken geçirdiği süreler. İşçinin işverenin emrinde çıkacak bir işi bakleyerek çalışmadan geçirdiği süreler.

- Türkiye'de genel sebeplerle yapılabilecek fazla çalışmanın yasal olarak günlük ve yıllık üst sınırları: Günlük 3 saat, yıllık 90 gün
- Toplu iş sözleşmesine göre, iki aylık deneme süresi 1 Mart 1998 de sona eren ve işine devam eden bir işçi, 1 Ocak 199 da yıllık ücretli izne hak kazanır. (deneme süresi dahil)
- İşveren işçinin yıllık izin dönemine ilişkin ücretini, işçinin izne başlamasından önce vermek zorundadır.
- Umumi Hıfzıssıhha Kanununa göre, İş kanununun uygulama alanı dışında kalan işlerde, çocuk işgücü için çalıştırılma yaşı en az 13 'tür.
- Gece postalarında çalıştırılan kadın işçilerin 6 ayda bir sağlık kontrolünden geçirilmesi gerekir.
- Bir işverene ait iş yerinde sırasıyla 35, 45, 70 işçi bulunmaktadır. Bu işverenin çalıştırması gereken sakat ve eski hükümlü sayısı : 2 sakat ve 2 eski hükümlü
- Türkiye'de sakat ve eski hükümlü işçi çalıştırılmasına ilişkin düzenlemeler ilk kez Deniz İş Kanununda yer almıştır.
- İşçisinin işyerinde başka bir işçiyi yaraladığını 08.05.1997 tarihinde öğrenen işveren, bu işçinin

hizmet akdini en geç 08.05.1997 de bildirimsiz (derhal) feshedebilir.

- **Aynı işyerinde 4.5 yıldır çalışan bir işçinin feshi ihbar öneli bildirim işverene yapılmasından başlayarak 8 haftadır. 6 aydan az ise 2 hafta, 6 ay ile 1.5 yıl arasında ise 4 hafta, 1.5 yıl ile 3 yıl arasında ise 6 hafta, 3 yıldan çok ise 8 hafta.**
- **Kıdem tazminatına esas günlük ücreti 3 milyon , işyerindeki kıdemi 6 yıl olan bir işçinin kıdem tazminatı $3\ 000\ 000 \times 6 \times 30 = 540$ milyondur. Kıdem tazminatı=1 günlük ücret x kıdem süresi x 30**
- **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları içinde yer alanlar: İşveren, İşyeri hekimi, Sendika temsilcisi, İşyeri güvenlik şefi.**
- **İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili mevzuatta yer alan özel tedbirler: 13 yaşından küçük çocukların çalıştırılmaması. Sualtındaki işlerde 18 yaşını doldurmamış erkek çocukların çalıştırılmaması. Kadın işçilerin doğumdan önceki 6 hafta ve doğumdan sonraki 6 hafta süresince çalıştırılmaması. 13-18 yaş grubunda bulunan çocuk ve genç işçilerin, işe alınmadan önce doktor muayenesinden geçirilmesi.**
- **Cumhuriyet döneminde ülkede reformların yapılabilmesi için gerekli sosyal düzeni sağlamak amacıyla çıkarılan ancak sendika kurmayı hemen hemen olanaksız hale getiren kanun Takrir-i Sükun Kanunu'dur.**
- **1982 Anayasasında sendika kurma hakkı Sosyal ve**

ekonomik haklar arasında düzenlenmiştir.

- **İşyeri iç yönetmelikleri, iş hukukunun kaynaklarından "Kendine özgü" 'ye ait bir örnektir.**
- **Kapıcıya konut tahsis edilmesi halinde kapıcıdan kira istenemez. Çalışmasını aynı konutta arzeden konut kapıcıları İş Kanununun kapsamındadır. Çalışmasını aynı işverene arzeden konut kapıcıları İş Kanununun kapsamındadır. Kaloriferli konut kapıcıları İş Kanununun kapsamındadır.**
- **Ülkemizde Cumhuriyet'ten önceki dönemde var olan loncalardaki meslek hiyerarşi içinde Ustabaşı yer almaz, Çırak, Kalfa, Yamak, Usta yer alır.**
- **İş kanununa göre, en alt seviyede tespit edilerek işçilere ödenen ücret Asgari ücrettir.**
- **İş kanunu gece dönemini Gece en geç 20:00'de başlayıp en erken 06:00'da biten gün olarak belirlemiştir.**
- **Kadın işçiler doğumdan sonraki 6 hafta içinde herhangi bir işte çalıştırılmazlar. Kadın işçiler doğumun muhtemel görüldüğü tarihten önceki 3 ay içinde ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmazlar. Kadın işçiler gebelik sırasında her ay tıbbi muayeneye gitme hakkına sahiptirler. Kadın işçiler doğumdan önceki 6 hafta içinde herhangi bir işte çalıştırılmazlar.**
- **Türkiye'de sakatların korunması ile ilgili olarak uygulamada bulunan temel yöntem Kota yöntemidir.**

- İşyerinde 8 yıldır çalışan kadın işçi A'nın hizmet sözleşmesi, doğum sebebiyle işyerinden ayrıldıktan en erken 6 hafta sonra derhal fesih yöntemi ile fesih edilebilir.
- Toplu iş sözleşmesi bulunmayan bir işyerinde 5 yıldır çalışan ve giydirilmiş günlük ücreti 3 milyon TL olan bir işçinin yaklaşık kıdem tutarı 450 milyondur.
Kıdem tazminatı=günlük ücret * kıdem * 30
- İş hukukunda, işverenlere, işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili olarak getirilen yükümlülükler: Ağır ve tehlikeli işlerde çalışacak işçiler için sağlık raporu almak. İşçileri işyeri tehlikelerine karşı önceden haberdar etmek. Gerekli olan koşulları ve araçları eksiksiz bulundurmak. Meydana gelen iş kazalarını yetkili mercilere bildirmek.
- Bir iş yerinde en çok 8 işyeri sendika temsilcisi bulunabilir.
- Sendikaların çalışma yaşamına ilişkin faaliyetler: Toplu iş sözleşmesi yapmak. Toplu iş uyuşmazlıklarında arabulucuya başvurmak. Toplu iş uyuşmazlıklarında hakem kurullarına başvurmak. Üyelerini ya da mirasçılarını temsilen dava açmak.
- İşçi A, çalıştığı işyerindeki sendikaya üye olmak için gerekli işlemleri tamamlamış ve üye kayıt fişlerini sendikaya teslim etmiştir. Ancak sendikanın yetkili organı aradan 40 gün geçmesine rağmen A'ya herhangi bir cevap vermemiştir. Bu durum, A'nın sendika üyeliğinin kabul edildiği anlamına gelmektedir.

- **Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununa göre grevin amacı işyerinde faaliyeti durdurmak ya da önemli ölçüde aksatmaktır.**
- **250 işçinin çalıştığı bir işyerinde lokavt uygulayan işveren tüm işçileri işten uzaklaştırmak zorundadır.**
- **Toplu iş sözleşmesinin imza tarihinde taraf sendikaya üye olanlar, imzalanan sözleşmeden sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yararlanırlar.**
- **Grev ve lokavt yasağı ile zorunlu hakem uygulamasının bulunduğu ülkelerde hakem kurullarının kararları kesindir ve tarafları bağlar.**
- **Grev gözcülerinin görevi grev yapan sendikanın üyelerinin greve uyup uymadıklarını denetlemektir.**
- **Sosyal yardımların finansmanı devlet bütçesinden sağlanabilir. Sosyal yardımların finansmanı vergilerle sağlanabilir. Sosyal yardımlar zorunlu katılım ilkesine dayanmaz. Sosyal yardımlar parasal nitelikte olabilir. Sosyal yardımlarda katılım payı ile karşılık arasında bir ilişki YOKTUR.**
- **Sosyal Sigortalar Kanununun, zorunlu sigorta uygulaması bakımından, kısmen sigorta dışında tutulanlar arasında Türkiye'de görevli bulunan ve dışarıda sigortalı olan yabancılar yer almaktadır.**
- **Sosyal sigortalarda uygulanan ve primlerin ortak bir fonda toplanması ve sigortalıya yapılan yardımların bu fondan karşılanması esasına dayanan finansman yöntemine toplu kapitalizasyon yöntemi denir.**

- Yaşlılık sigortasından toptan ödeme yapılabilmesi için, sigortalı kadının en az 50 yaşında olması gerekir.
- TC Emekli Sandığından aylık almaktayken ölen babasından, ölüm tarihinde 18 yaşını, ortaöğretim yapmakta ise 20 ve yükseköğrenim yapmakta ise 25 yaşını doldurmamış erkek çocuklara aylık bağlanır.
- Bağ-Kur kanununa göre, malullük aylığından faydalanabilmek için en az 5 tam yıl prim ödemiş olmak gerekir.
- 2926 sayılı Tarımda Kendi Ad ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine göre ödenecek aylık sigorta prim oranlarını tespit etme şeklini $\text{prim} = \text{gösterge} * \text{katsayı} * \%20$ formülü gösterir.
- İşyeri iç yönetmelikleri ve toplu iş sözleşmeleri, iş hukukunun kendine özgü kaynakları arasında yer alır.
- Türk İş Hukukunun yasal çerçevesi içinde yürürlükte olan yasalar: 854 sayılı Deniz İş Kanunu, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlar ile Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun, 1475 sayılı İş Kanunu.
- İşveren vekili, işveren adına hareket eder. İşveren vekilleri, işçilere tanınan haklardan yararlanabilir. İşveren vekili, işin ya da işyerinin yönetiminde görev alır. İşveren için öngörülen sorumluluklar işveren vekili için de uygulanır.

- İşçiye, ürettiği mal miktarına göre ücret ödenmesi halinde, Parça başı ücret sistemi söz konusudur.
- Asgari ücret tespit komisyonunun göreve başlayabilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çağrıda bulunması gerekir.
- 18 yaşından küçüklere kıdemlerine bakılmaksızın en az 18 gün yıllık izin verilir.
- Çocuk işçilerin korunmasına yönelik en kapsamlı düzenlemeler İş Kanununda yer almaktadır.
- Bir işveren Antalyada 26, Muğlada 50, Eskişehirde 52 ve Bursada 101 işçi çalıştıran 4 işyeri vardır. Bu işveren Muğla, Eskişehir ve Bursadaki işyerlerinde sakat ve eski hükümlü işçi çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır.
- İşçisi A'nın haklı bir nedene dayanmaksızın 1 ayda 3 iş günü işine devam etmemesi üzerine, işveren, A'nın hizmet sözleşmesini bildirimsiz (derhal) fesih yolu ile feshetmiştir. İşverenin bu fesihte dayandığı sebep Ahlak ve iyiniyete uymayan hallerdir.
- Kıdem tazminatı tam ve zamanında ödenmezse, gecikme süresi için ödenmesi gerekli tazminata, mevduata uygulanan en yüksek faiz uygulanır.
- Bir işyerini kurmak için gerekli izni alan bir kimse, işyerini faaliyete geçirebilmek için gerekli olan işletme belgesini Bölge Çalışma Müdürlüğünden alır.
- Sendikalar Kanununda bir konuda boşluk bulunması halinde, bu boşluk Medeni Kanun

hükümleri ile doldurulur.

- **Konfederasyon, sendika ve sendika şubelerinin başkanları ve yöneticileri, göreve seçilmelerinden itibaren 3 ay içinde, kendilerinin, eşlerinin ve velayetleri altındaki çocuklarının mal varlığını notere bildirmek zorundadır.**
- **Üyelik aidatının 6 milyon TL olduğu bir sendika için, dayanışma aidatı $2/3 * 6 \text{ milyon} = 4 \text{ milyon}$.**
- **Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun bölümleri : Toplu iş sözleşmesi, Çeşitli hükümler, Toplu iş uyuşmazlıklarının barışçı yollarla çözülmesi, Müeyyideler ve son hükümler.**
- **Bir toplu iş sözleşmesinden, dayanışma aidatını ödeyerek yararlanma, yararlanmak isteyen işçinin talebinden itibaren başlar.**
- **Sendikalar Kanununa göre, toplu görüşme aşaması 30 güne sınırlandırılmıştır.**
- **Belediyelerce yürütülen şehir içi taşıma işlerinde sürekli grev ve lokavt yasakları sözkonusur.**
- **Uygulanmakta olan bir grevin kanun dışı olup olmadığını iş mahkemeleri tespit eder.**
- **Grev ve lokavta katılmayacak işçileri işveren belirler.**
- **Ülkemizdeki sosyal sigorta kuruluşları: Amele birliği, Emekli sandığı, Bağkur, Banka ve Sigorta şirketlerine ait sandıklar.**

- **Bir iş kazası sonucu yatarak tedavi gören ve günlük geliri 4,5 milyon TL olan sigortalıya verilecek günlük geçici iş göremezlik ödeneğinin miktarı 2 250 000 TLdir.**
- **Emekli sandığına tabi bir iştirakçi ahlaksızlık sebebiyle bozuk sicil aldığı için resen emekliye sevk edilmiştir. Bu iştirakçiye emekli aylığı bağlanabilmesi için kıdeminin en az 25 yıl olması gerekir.**
- **Tarımda Kendi Ad ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa göre isteğe bağlı sigortalılık kuruma yapılan başvuruyu izleyen aybaşından itibaren kazanılır.**

[Pencereyi Kapat \(Close the window\)](#)

<http://pekiyi.8m.com> [Posta](#)